

سمای کشاورزی لارستان

جلد ۱
حسن هوشمند
www.ketab.ir

انتشارات لوزا

سرشناسنامه: هوشمند، حسن، ۱۳۴۰
عنوان و نام پدیدآور: سیمای کشاورزی لارستان / تألیف حسن هوشمند.
مشخصات نشر: شیراز: لوزا، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری: ۴۸۰ ص. مصور
شابک: دوره: ۳-۵۳-۸۸۵۱-۹۶۴-۹۷۸؛ ج یک ۰-۵۴-۸۸۵۱-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: کشاورزی ایران، لار
موضوع: لار

رده بندی کنگره: الف ۹۲۲ ج ۱۳۸۸۲ / S۴۷۱

رده بندی دیویی: ۶۳۰/۹۵۵۶۳۵۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۵۵۴۹۱

سیمای کشاورزی لارستان

تألیف: حسن هوشمند

ناشر: انتشارات لوزا

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: امام سجاد (ع)

چاپ: وفا

شابک دوره: ۳-۵۳-۸۸۵۱-۹۶۴-۹۷۸ isbn: 978-964-8851-53-3

شابک جلد یک: ۰-۵۴-۸۸۵۱-۹۶۴-۹۷۸ isbn: 978-964-8851-54-0

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

تمامی حقوق طبع و نشر محفوظ است.

• انتشارات لوزا: شیراز - خیابان زند - نبش خیابان خیام - طبقه سوم

• تلفن: ۲۳۵۲۷۶۱

• همراه: ۰۹۳۶۳۱۳۱۴۹۲ - ۰۹۱۷۳۱۳۱۴۹۲ - ۰۹۳۹۳۱۳۱۴۹۲

Loozabook.blogfa.com

Looza2516@yahoo.com

جلد اول

فصل اول:

معرفی اقلیم، دشت ها، منابع آبی و فعالیت های مربوط به

کشاورزی

فهرست عناوین

صفحه	عنوان
۱۵	سخن ناشر
۱۷	مقدمه نویسنده
فصل اول: معرفی اقلیم، دشت ها، منابع آبی و فعالیت های مربوط به کشاورزی	
۱۹	نگاهی اجمالی به تاریخ لارستان
۲۲	خاندان میلاده
۳۶	طلسم کیانی
۳۸	آتشکده آذر فرنیغ
۴۱	بازار قیصریه
۴۵	تقسیمات کشوری لارستان
۴۶	اقلیم لارستان
۵۴	هواشناسی سنتی لارستان
۵۸	رودخانه ها و دریاچه های فصلی لارستان
۶۰	کوه های لارستان
۶۲	وزش باد در لارستان
۶۴	دشت های لارستان
۷۳	بارندگی در لارستان
۹۳	خاک لارستان
۹۶	حیات وحش و محیط زیست حفاظت شده
۹۹	قوچ و میش لارستانی
۱۰۷	مشخصات عمومی حیوانات منطقه هرمود
۱۱۴	قنوات لارستان

۱۳۲	.....	عشایر لارستان
۱۳۶	.....	پوشش گیاهی لارستان
۱۴۱	.....	گیاهان بهاری لارستان
۱۴۳	.....	پرندگان لارستان
۱۵۶	.....	نخل در لارستان
۱۵۹	.....	اجزای یک نخل از نگاه مردم لارستان
۱۶۳	.....	گیاهان دارویی در لارستان
۱۸۰	.....	کارنامه یک کشاورز سنتی
۱۹۶	.....	ورود ماشین و موتور به عرصه کشاورزی لارستان
۲۰۰	.....	معرفی خانه یک کشاورز در دهه ۱۳۰۰ خورشیدی
۲۱۱	.....	اسباب و وسایل موجود در یک خانه دهه ۱۳۰۰ خورشیدی
۲۱۲	.....	بهترین غذا در دهه ۱۳۰۰ خورشیدی
۲۱۴	.....	خشکسالی و طلب باران
۲۱۶	.....	دام و طیور در لارستان
۲۲۴	.....	طبقه بندی حیوانات اهلی
۲۲۹	.....	تاریخچه تشکیل اداره کشاورزی لارستان
۲۳۴	.....	نخستین کلاس آموزشی برای مورچین
۲۳۸	.....	طرح های اجرا شده توسط اداره کشاورزی قبل از انقلاب اسلامی
۲۴۴	.....	طرح های اجرا شده توسط اداره کشاورزی قبل از ادغام با جهاد سازندگی
۲۵۱	.....	کانون تولید کنندگان +۶
۲۵۳	.....	خاطرات یک مدیر
۲۵۶	.....	بنیان گذاری اداره کشاورزی لارستان
۲۶۸	.....	تاریخچه تشکیل جهاد سازندگی لارستان
۲۷۳	.....	خاطرات بنیانگذار جهاد سازندگی لارستان
۲۷۶	.....	خاطرات یک جهادگر

۲۸۲	یادواره جهادگر شهید حاج مسعود امامی
۲۸۴	معرفی ستاد پشتیبانی جنگ
۲۸۷	معرفی اداره عمران « واحد راه روستایی »
۲۸۸	معرفی اداره عمران « واحد آبرسانی روستایی »
۲۸۹	معرفی اداره عمران « واحد برق روستایی »
۲۹۰	معرفی اداره عمران « واحد صنایع روستایی »
۲۹۲	معرفی واحد بهسازی روستایی
۲۹۴	معرفی واحد حفظ نباتات
۲۹۶	معرفی اداره امور دام
۲۹۷	معرفی اداره آب و خاک
۲۹۹	معرفی اداره آبخیزداری
۳۰۰	معرفی اداره ترویج و آموزش کشاورزی
۳۰۲	معرفی واحد مکانیزاسیون
۳۰۵	معرفی واحد زراعت
۳۰۶	معرفی اداره طرح و برنامه
۳۰۸	معرفی واحد باغبانی
۳۱۲	معرفی اداره امور اراضی

فصل دوم: معرفی وضعیت کشاورزی دهستان های دهکویه و درز و سایان لار

۳۱۷	معرفی بخش مرکزی لارستان
۳۲۱	دهکویه
۳۲۴	دهکویه در عصر شاه عباس صفوی
۳۲۸	دهکویه و پدیده مهاجرت
۳۳۰	دهکویه فرهنگ سرای لارستان
۳۳۲	زمین لرزه دهکویه
۳۳۴	داستان آب لوله کشی دهکویه
۳۴۱	سابقه کشاورزی دهکویه

۳۴۳	..... نخستین موتور پمپ دهکویه
۳۴۵	..... سد ده روزه
۳۴۹	..... دهکویه در سال ۱۳۷۷
۳۵۱	..... کورده
۳۵۵	..... کورده و بنگاه های کوچک
۳۵۷	..... صد خانوار، صد بنگاه کوچک اقتصادی
۳۶۰	..... سابقه کشاورزی کورده
۳۶۱	..... بریز
۳۶۵	..... بریز از نگاه جهان گردان
۳۷۰	..... سابقه کشاورزی بریز
۳۷۳	..... دنگز
۳۷۶	..... جمعیت دنگز
۳۷۷	..... موقعیت جغرافیایی و طبیعی دنگز
۳۷۸	..... سابقه کشاورزی دنگز
۳۷۹	..... درز و سایبان
۳۸۰	..... آبادی ها و جمعیت
۳۸۰	..... بیخویه
۳۸۱	..... بلوچی
۳۸۱	..... پارینگی
۳۸۲	..... پار یوعرب
۳۸۲	..... تل پلوی
۳۸۲	..... حسین آباد
۳۸۳	..... دولت آباد
۳۸۳	..... زیارت
۳۸۳	..... رمیجان
۳۸۴	..... درز

۳۸۴	سایبان
۳۸۵	سردشت
۳۸۵	شاه غیب
۳۸۶	شتوان
۳۸۶	کهنویه
۳۸۶	مهرآباد
۳۸۷	چاه نهر
۳۸۸	ناحیه بیونج
۳۸۹	درز و بیخو
۳۹۳	سابقه کشاورزی درز و سایبان
۳۹۶	حفر نخستین چاه و آغاز کشاورزی
۳۹۸	هندوانه درز و سایبان
۴۰۲	گندم درز و سایبان
۴۰۴	کنجد درز و سایبان
۴۰۵	ذرت درز و سایبان
۴۰۶	سیب زمینی درز و سایبان
۴۰۸	باغهای درز و سایبان
۴۰۹	منابع آبی درز و سایبان
۴۱۳	تقسیم دشت درز و سایبان
۴۱۴	وضعیت اجتماعی اقتصادی
۴۱۶	نقش دولت
۴۱۹	نصیر آباد
۴۱۹	رمیجان
۴۲۰	دولت آباد
۴۲۱	بیخویه
۴۲۱	شاه غیب

۴۲۳	چاه های درز و سایبان مشکل کم آبی
۴۲۶	گزارش مهندس محمد حسن توکلی از منطقه درز و سایبان
۴۳۵	بیان منطقه
۴۳۹	هدف از اجرای طرح
۴۴۰	مشکلات اجرای طرح
۴۴۱	طرح دکتر کوثر
۴۴۲	نتیجه اجرای طرح
۴۴۴	فهرست خدمات و فعالیتهای انجام شده توسط تشکیلات اداری
۴۴۶	درز و سایبان در سال ۱۳۷۷
۴۵۰	دشت چغادو
۴۵۳	منابع و مآخذ
۴۵۷	تصاویر

www.ketab.ir

تقدیر و تشکر

تالیف یک کتاب پانصد صفحه ای اگرچه سال ها وقت مولف را به خود اختصاص دهد اما بدون همیاری و تلاش دوستان و علاقه مندان کاری ناتمام و همراه با کاستیها خواهد بود . من در زمان تالیف این کتاب پیوسته مرهون زحمات تنی چند از اساتید ، دوستان و دوستداران ، به سرزمین لارستان کهن بوده ام، طبعاً هیچکدام از آن فرزندگان احتیاج به ذکر نامشان در این کتاب نداشتند ، لیکن انسانی که کارهای شخصی را کنار می نهد و می کوشد تا آن چه لازم دارم از قبیل تهیه یک قطعه عکس یا معرفی یک منبع برای بدست آوردن اطلاعات بیشتر.

شایسته آن است تا به عنوان قدردانی نلمی از او ذکر کنم . طبیعی است برخی از این عزیزان نقشی پررنگ تر نسبت به دیگران داشته اند . با این حال همه آنها برایم عزیز و محترم هستند در این مجال اجازه می خواهم تعدادی از این بزرگواران را معرفی کنم .

- ۱- آقای حمید رضا اسدی ، مدیر جهاد کشاورزی لارستان
- ۲- آقای حاج ابوالحسن مویدی مدیر مسوول هفته نامه میلاد لارستان .
- ۳- آقای امید علی معزی مدیر مسوول ماهنامه پسین دهکویه.
- ۴- آقای حیدر رحمانپور دبیر دبیرستانهای عمادده.

- ۵- آقای مهندس زادان مقتدری نویسنده و کارشناس کشاورزی .
- ۶- آقای حسین کمری رئیس اداره امور عشایر لارستان
- ۷- آقای احمد دلاور رئیس اداره محیط زیست لارستان
- ۸- آقای بنیامین افتخار کارشناس جهاد کشاورزی لارستان
- ۹- آقای غلامرضا راهی کارشناس ارشد جهاد کشاورزی لارستان
- ۱۰- آقای صفدر قاسمی کارشناس جهاد کشاورزی لارستان
- ۱۱- آقای حبیب الله مجیدی کارشناس جهاد کشاورزی لارستان
- ۱۲- آقای مجتبی ضیافت کارشناس جهاد کشاورزی
- ۱۳- آقای رضا دلیر کارشناس جهاد کشاورزی لارستان
- ۱۴- آقای محمد مختار کارمند جهاد کشاورزی لارستان

سخن ناشر

حمد و ثنای علی الإطلاق، مخصوص خداوندی است که در صنع اش غایت احکام و در تشریع شرایع اش نهایت اتقان اعمال فرمود؛ و در معاش انسانی طیبیات را مقرر و از خبائث زجر داشت.

اما بعد؛ اتفاقات تاریخی در پهنه های جغرافی اتفاق می افتد.

در، گاه تلاقی تاریخ و جغرافیا، تمدن ماندگار تولد می یابد.

سخن پیرامون لارستان، سخن از تمدن است؛ نه صرفاً جغرافی نه صرفاً تاریخ.

لارستان، این آب و خاک ایمان گستر؛ مساجد آباد و عالمان آگاه و همت های بلند.

لارستان، سرزمین کوه های آفتاب خورده و دشت های همیشه تشنه.

لارستان، سرزمین کشاورزان چشم به آسمان دوخته و دامداران شکرگزار.

کشاورزان با توکل به خدا، دانه به خاک خسیس می سپرند و دامداران دام را به مراتع خشک مهمان می کنند.

دست دعا چشم امیدم را نگاهی ای رازدار لحظه های بی قراران

دشت دلم در حسرت باران عشق است کی می شود سبز این کویر خشک سوزان^۱

باری! آن چه امروز پیش روی خوانندگان گرامی قرار داده ایم، محصول اندیشه ای ژرف از گنجینه ی دانش و تخصص و پژوهشی متقن از مدیری توان مند است به قلم محقق و نویسنده ی فهمیده جناب آقای حسن هوشمند؛ عضو انجمن اهل قلم ایران.

این مقالت معجل، که با شتاب و شتاب، به ید این جانب قلمی شده است، عهده دار گشایش و نمایش تمام نفایس این اثر مطلقاً نمی تواند باشد؛ لهذا نه مؤلف و نه کتاب، نیازی به معرفی ندارند که خوانندگان، هوش مند و حق شناس اند.

محمد جواد جعفرنژاد

مدیر مسئول انتشارات لوزا

خیراز، روزهای شکوفه زای ۱۳۹۰

www.ketab.ir

مقدمه

رسیدن به هدفی که سالها فکر انسان را به خود مشغول کرده است، زیباترین اوقات زندگی محسوب می شود. در این لحظه انسان از صمیم قلب خدای عزوجل را سپاس گفته و با آرامشی غیر قابل وصف نسبت به راهی که پیموده است احساس رضایت می کند.

از آغاز سال ۱۳۷۲ تا کنون اندیشه چاپ و انتشار کتاب «سیمای کشاورزی لارستان» مرا به خود مشغول کرده است. پیوسته به خود گفته ام: شخصی یک روز در محلی توقف می کند و در آن زمان کوتاه با ارایه خدمتی مفید، نامی نیک از خود به یادگار می نهد. من سی سال در عرصه کشاورزی لارستان زندگی کرده ام؛ جوانی و میانه سالی خود را پشت سر نهاده ام؛ چگونه می توانم به خود به قبولانم که چون بازنشسته شده و مرحله جدیدی از زندگی را آغاز کردم «نه از تاک نشان ماند و نه از تاک نشان».

پروردگار عالمیان انسان را آفرید و از روح خود به کالبد او دمید و انسان را اشرف مخلوقات قرار داد. بنابراین شایسته است این مخلوق خردمند برتری خود را با ارائه خدمتی به هم نوع نشان دهد. خدمتی که آیندگان از آن استفاده مطلوب ببرند و به روان او درود بفرستند.

ممکن است خوانندگان هم نسل من که شاهد فراز و فرود روزگار دهقانان بوده و خاطرات تلخ خشک سالیها آنها را رنج داده است، با خود به اندیشند: حوزه

جغرافیایی لارستان طی سالهای خشک اخیر جز تلخ کامی چه در سینه دارد که بر صفحه تاریخ به یادگار نهد.

در پاسخ عرض کنم طبیعت تاریخ چنین است نه تلخ کامی را می شناسد و نه خوش کامی؛ نه فراز و نه فرود. نه اوج و نه حضيض. ارزش تاریخ به آن است که واقعیات را می بیند و بس.

از سویی احتمال می دهم معرفی « سیمای کشاورزی لارستان » برای شما تازگی نداشته باشد که البته عجیب نیست. زیرا تک تک خوانندگان امروزی، با من و در کنار من شاهد و ناظر آنچه نوشته ام بوده اند.

بنابراین لازم است تاکید کنم، مهمترین هدف از تالیف این کتاب، باقی گذاشتن اثری از وضعیت کشاورزی یکصد ساله اخیر برای فرزندان فردای این حوزه جغرافیایی است.

آیندگانی که یک قرن بعد بر این خاک پای می نهند و در پی گذشته زادگاه خود هستند. من به عنوان کارمند اداره کشاورزی لارستان که از مالیات پرداخت شده مردم حقوق گرفته ام، وظیفه دارم اطلاعات موجود پیرامون کشاورزی شهرستان را تهیه و تدوین نمایم. اگر امروز این مهم به انجام نرسد، فردا دیر است و بسیاری از گزارش ها، آمارها و اسناد از میان خواهد رفت. همچنان که اطلاعات و گزارش های ارزشمندی به دلیل عدم جمع آوری و نگهداری مناسب از میان رفته است.

لارم می دانم به اطلاع همه عزیزانی که از مطالب و یادداشت های آنها بهره گرفته ام برسانم، حتی الامکان سعی کردم اطلاعاتی پیرامون نویسنده ارائه نمایم و بدین ترتیب ادای دین کرده باشم، همچنان که در سایر آثارم نیز کوشش کرده ام رعایت امانت را سرلوحه کار خویش قرار دهم. با آرزوی سلامتی و سربلندی برای همه عزیزانی که مرا در تالیف این کتاب یاری رساندند.

حسن هوشمند - لارستان - شهریور ۱۳۸۸